

МЕЖІ КОНТРОЛЮ ЗА ОБІГОМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Андрій Іванович ШВЕЦЬ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Контроль за обігом вогнепальної зброї в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану стає одним із ключових питань у контексті забезпечення як внутрішньої безпеки держави, так і недопущення контрабанди вогнепальної зброї з метою озброєння терористичних організацій та злочинних спільнот в інших державах світу.

Щодо меж контролю за обігом вогнепальної зброї в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану, то, на думку С. М. Дмитренка, «межі контролю – це комплекс взаємопов'язаних факторів, які показують, на що відповідну контрольну діяльність направлено, яким чином вона здійснюється, та в якій мірі може впливати на підконтрольний об'єкт. В аспекті самоврядного контролю у сфері земельних відносин дані фактори виражено в: 1) положеннях нормативно-правових актів, які становлять правові засади реалізації даного виду контролю у сфері земельних відносин; 2) встановлених законодавством повноваженнях суб'єктів самоврядного контролю в сфері земельних відносин; 3) предметі самоврядного контролю; 4) формах та методах здійснення самоврядного контролю в сфері земельних відносин» [1].

Слід погодитися з В. І. Шкіндюком, який відзначає наступне: «що стосується меж координації у сфері правоохоронної діяльності на регіональному рівні, то вони, враховуючи обмежене коло суб'єктів побудови та реалізації такого формату суспільних відносин, пов'язані із повноваженнями місцевих державних адміністрацій та органів прокуратури» [2, с. 96]. З огляду на це у процесі дослідження варто враховувати межі контролю, пов'язані з повноваженнями суб'єктів, на яких він безпосередньо покладається.

У цьому контексті повноваження суб'єктів контролю за обігом вогнепальної зброї в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану обмежують їх можливості впливу на діяльність фізичних осіб, підприємств, установ та організацій, пов'язану з вогнепальною зброєю, тим самим гарантуючи додержання законності та підтримання належного професійного рівня працівниками уповноважених органів і підрозділів.

Варто зважати і на територіальні межі контролю за обігом вогнепальної зброї в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану. Територіальне планування та управління – це підхід, що дозволяє

застосовувати заходи планування та управління до території/зони, яка не обов'язково має чітко визначені межі, для досягнення бажаного результату [3].

Територіальні межі контролю пов'язані з організацією системи Національної поліції України, утворенням територіальних органів Національної поліції, керівники яких та їх заступники наділені особливими повноваженнями в межах областей здійснювати контроль за здійсненням дозвільної системи.

Матеріально-технічні межі досліджуваного контролю пов'язані з обмеженими матеріальними ресурсами, необхідними для організації безперебійного функціонування дозвільної системи, забезпеченням уповноважених органів і підрозділів приміщеннями, устаткуванням, комп'ютерною технікою, електро-, тепло- та водопостачанням, щоб як працівники, так і громадяни, які звертаються до них з питань дозвільної системи, перебували в комфортних умовах та мали можливість безперешкодно реалізовувати покладені на них завдання та функції.

Також такі межі у контексті досліджуваної проблематики пов'язані зі здатністю підприємств, установ та організацій підтримувати належні умови для зберігання, обліку і використання зброї, обладнувати спеціальні сховища, металеві шафи (сейфи) тощо.

Технологічні межі контролю за обігом вогнепальної зброї в умовах воєнного стану переважно зводяться до можливостей використання інформаційних систем та їх реального впливу на обіг вогнепальної зброї. У цьому контексті ключовою інформаційною системою виступає «Єдиний реєстр зброї».

Обнадійливо, що обізнаність про Єдиний реєстр зброї різко зросла серед власників вогнепальної зброї, що призвело до того, що більшість одиниць домашньої вогнепальної зброї зареєстровано в базі даних. Ефективний режим реєстрації зміцнює внутрішню безпеку та служить превентивним заходом проти потенційного незаконного перенаправлення вогнепальної зброї як всередині країни, так і за кордоном. Однак постійна відсутність обізнаності про реєстр серед населення підкреслює необхідність покращення видимості та обізнаності про цю ключову ініціативу [4].

Наразі, хоча існує вимога щодо реєстрації всієї зброї, що знаходиться в руках цивільного населення, в Єдиному реєстрі зброї України (створеному в червні 2023 року), багато хто може вирішити не реєструватися, оскільки це змусить їх повернути свої засоби захисту після закінчення війни. Цей величезний запас зброї та боєприпасів залишиться невидимим для влади та правоохоронних органів. З іншого боку, можливість легалізації зброї може допомогти українцям почуватися комфортніше, реєструючи її, та вилучити значну частину цієї зброї з сірого та чорного ринків. Однак деякі види трофейної зброї та вибухових речовин, такі як гранати, ракетні установки та міни, не повинні підпадати під такий шлях, і для їх вилучення з ринку будуть необхідні конфіскації, амністії та інші форми заборони [5].

З огляду на це технологічні межі визначають спроможність інформаційних систем, зокрема Єдиного реєстру зброї України, автоматизувати всі ключові процеси контролю за обігом вогнепальної зброї і прийняття відповідних управлінських рішень, а також обмінюватися інформаційними потоками, оброблювати та аналізувати інформацію, формувати відповідні звіти та витяги, забезпечувати при цьому кібербезпеку, мінімізувати можливості кібератак та несанкціонованого доступу до інформації.

Таким чином, встановлення меж контролю за обігом вогнепальної зброї в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану дозволяє визначити саму спрямованість такого контролю, конкретизувати регулюючий вплив держави, забезпечити ієрархічність та цілеспрямованість його організації.

Список використаних джерел

1. Дмитренко С. М. Адміністративно-правове забезпечення самоврядного контролю у сфері земельних відносин: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2021. 242 с.
2. Шкіндюк В. І. Адміністративно-правові засади взаємодії та координації у сфері правоохоронної діяльності на регіональному рівні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2022. 210 с.
3. Area-based planning & management // UNEP: сайт. URL: <https://www.unep.org/topics/ocean-seas-and-coasts/ecosystem-based-approaches/area-based-planning-management>.
4. Hideg G. Balancing Control and Awareness: Firearms and Safety in Ukraine // Small Arms Survey: сайт. URL: <https://www.smallarmssurvey.org/resource/balancing-control-and-awareness-firearms-and-safety-ukraine>.
5. More guns, better control? The paradox of gun control in Ukraine // ReliefWeb: сайт. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/more-guns-better-control-paradox-gun-control-ukraine>.